

Hei Verden
Støperigata 38
4014 Stavanger

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Stavanger 14 oktober 2015

Høringsinnspill til NOU 2015:8 Fremtidens skole

Først og fremst vil vi rose Ludvigsenutvalgets utredning *Fremtidens skole* i sin helhet, og håper Kunnskapsdepartementet vil legge til rette for gode prosesser for implementering der eierskapet utvikles innenfra hos lærere, elever og skoleeiere.

Hei Verden er en skolerettet informasjon- og bistandsorganisasjon, som blant annet jobber for å engasjere elever gjennom kunnskap og refleksjon for rettferdighet, bærekraft, likeverd og menneskerettigheter. I dette høringsinnspillet vil vi legge vekt på hvorvidt utredningen sees i et globalt og bærekraftig perspektiv. Som sivilsamfunnsorganisasjon med bred folkelig forankring, ønsker vi i denne sammenhengen ikke å fremme våre egne organisasjoners interesser eller kjernesaker. Våre innspill er på overordnet nivå og avgrenset til vårt samfunnsmandat. I hvilken grad sees utredningen i et globalt og i et bærekraftig perspektiv? Til grunn for innspillene ligger følgende overordnede problemstillinger:

- I hvilken grad vil Kunnskapsdepartementet se Fremtidens skole i sammenheng med FNs nye bærekraftsmål? Disse målene skal være universelle og vil slik sett gjelde alle land. Visjonen er å oppnå en bærekraftig utvikling globalt innen 2030. I lys av dette er *utdanning for bærekraftig utvikling* essensielt.
- Hva slags kunnskaper, holdninger, ferdigheter og kompetanser vil fremtidige generasjoner trenge for at de skal kunne etterlate seg en verden som er mere *bærekraftig* både sosialt, miljømessig og økonomisk enn det vi har i dag?

Under følger en kort oppsummering av hovedinnspillene, dernest mer utdypende innspill og konkrete endringsforslag

1. Bærekraftig utvikling og globalt perspektiv: Oppsummerte innspill

1.1. Det er positivt at bærekraftig utvikling og globalt perspektiv er inkludert i utredningen, men begge perspektivene bør styrkes gjennomgående og reflekteres bedre i hele utredningen.

1.2. Sentrale trekk i samfunnsutvikling – er det globale perspektivet bør styrkes (kap. 2.2.2)

- a) «Norge i verden» bør inn på lik linje som «Verden i Norge».
  - b) Bærekraftig utvikling, sett i et globalt perspektiv, bør reflekteres bedre i hele kapitlet. Her må også samfunnsutviklingen ses på alle geografiske nivåer; lokalt, nasjonalt og globalt – og sammenhengen mellom disse.
-

1.3. Vi støtter valg av de tre flerfaglige temaene (kap. 3.2.3), men alle tre må styrkes og vektlegges på lik linje med de fire kompetanseområdene. Alle de tre flerfaglige temaene er viktige å se i et globalt og bærekraftig perspektiv, både på individ og samfunnsnivå – lokalt, nasjonalt og globalt.

- a) Bærekraftig utvikling: Økonomiske og sosiale forhold bør styrkes, og sees i sammenheng med miljø og klima.
- b) Det flerkulturelle samfunnet: Norge i verden bør inkluderes, og migrasjon bør forstås i lys av og som konsekvens av komplekse globale problemstillinger.
- c) Folkehelse og livsmestring: Her bør fokus på forbruk og økonomi styrkes og ses i sammenheng med individ og myndiggjøring, samt bærekraftige liv.

2. Bærekraftig utvikling og globalt perspektiv: Utdypende høringsinnspill og konkrete endringsforslag

Utdanning for bærekraftig utvikling

Vi vil understreke at det er positivt at utvalget har vektlagt bærekraftig utvikling som en av tre flerfaglige temaer. Dette er i tråd med FNs nye bærekraftsmål, og håper KD vil se dette i sammenheng med FNs mål 4.7 som gjelder utdanning for bærekraftig utvikling:

Goal 4.7 "by 2030 ensure all learners acquire knowledge and skills needed to promote sustainable development, including among others through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship, and appreciation of cultural diversity and of culture's contribution to sustainable development"(UN.2015)

Vi tror at ved å få inn bærekraftig utvikling som et flerfaglig tema, på tvers av fag, så vil elevene i større grad kunne få en mer helhetlig forståelse av verden.

Flerfaglige temaer (kap. 3.2.3)

Vi støtter valget av de tre flerfaglige temaene som skal være tverrgående og integreres på tvers av fag. Alle de tre flerfaglige temaene er viktig å se i et globalt og i et bærekraftig perspektiv, både på individ og samfunnsnivå – lokalt og globalt. I utredningen vies disse begrenset oppmerksomhet sammenlignet med de fire kompetanseområdene. De flerfaglige temaene bør styrkes og vektlegges på lik linje med kompetanseområdene, og slik sett reflekteres bedre i hele utredningen

Sosiale og økonomiske forhold i bærekraftig utvikling bør styrkes og sees i sammenheng med miljø

Det er verdt å merke seg at i henhold til OECD hviler bærekraftig utvikling på tre grunnpillarer: Samfunn, økonomi og miljø. Kjernen i bærekraftig utvikling er nødvendigheten av at alle tre grunnpillarene behandles samtidig. *"Det finnes en innbyrdes vekselvirkning mellom økonomiske, samfunnsmessige og miljømessige sider ved enhver handling. Tar man ikke hensyn til alle tre sider, vil ikke resultatet være bærekraftig."* (OECD 2008).

Dekningen av utdanning for bærekraftig utvikling i Ludvigsenutvalgets NOU har et eget kapittel 3.2.3 (s. 49-50.) Her er overskriften "Bærekraftig utvikling, klima og miljø". Tittelen blir noe misvisende i forhold til hvordan FN bruker begrepene, og i NOUen kan man få inntrykk av at klima og miljø vektlegges i større grad

enn det som gjelder økonomi og samfunn. Bærekraftig utvikling handler om å se alle disse elementene i sammenheng, og å kunne se hvordan de ulike nivåene henger sammen: individuelt, lokalt, nasjonalt og globalt. Samfunnsdimensjonen ved bærekraftig utvikling bør også tydeliggjøres ved å inkludere de medmenneskelige og sosiale aspektene som ikke-voldelig samhandling, respekt for menneskerettigheter, likeverd og fred, fattigdomsproblematikk og skjev ressursfordeling.

Dekningen av sentrale trekk ved samfunnsendringen: Er det globale perspektivet tydelig nok? (kap. 2.2.2)

En av de trekkene utredningen peker på ved samfunnsutviklingen er globalisering, sett i lys av økt individualisering. Det er positivt at utredningen peker på hvordan verden påvirker Norge, men vi trenger også økt forståelse av hvordan Norge påvirker verden. Hvilke konsekvenser får våre levekår, forbruksmønstre, internasjonal arbeidsdeling, produksjonsmønstre og handlinger for mennesker i andre land? Norge i verden er ikke minst også viktig perspektiv å ha i forhold til det flerfaglige temaet *Det flerkulturelle samfunnet*. Globale hovedutfordringer er beskrevet i et eget kapittel i delutredningen (2014), som vi skulle ønske også hadde fått like stor vektlegging i hovedutredningen. I vurdering av samfunnsutviklingen er det naturlig å integrere et økt globalt perspektiv og bærekraft på alle nivåer.

Konkrete endringsforslag:

- Det er positivt at utredningen peker på hvordan verden påvirker Norge, men vi trenger også økt forståelse av hvordan Norge påvirker verden. Dette gjelder særlig for kapittel 2.2.2 *Sentrale trekk ved samfunnsutviklingen* og 3.2.3 *Det flerkulturelle samfunn*.
- Både samfunnsdimensjonen og økonomi i begrepet bærekraftig utvikling bør styrkes, slik at alle de tre pilarene: samfunn, økonomi og miljø reflekteres. Begrepsbruken i overskriften bør derfor endres til **bærekraftig utvikling** (og ikke "Bærekraftig utvikling, klima og miljø"). Samtidig bør også samfunnsdimensjonen komme tydeligere frem på side 50, på lik linje med klima og miljø.
- Som et av tre flerfaglige emner bør utdanning for bærekraftig utvikling reflekteres mer gjennomgående i hele NOUen. For å kunne se dette tverrfaglig bør temaene tas opp i alle fag, og ikke bare samfunnsfag og naturfag. Lærerens frihet bør i varetas, men det bør være tydeligere føringer på hvordan disse flerfaglige temaene kan tas opp i de spesifikke fagene. I utredningen foreslås det at flerfaglige tema tas inn i spesifikke fag «der det er naturlig». Dette mener vi er en for svak formulering, og at de flerfaglige temaene skal integreres i alle fag. I implementeringen av disse flerfaglige temaene må de tydeliggjøres i hvert fags kompetansemål, på overordnet nivå, slik at de gjennomsyrrer alle fag. Her blir det viktig at lærerne får tydelig veiledning og at etterutdanning på de flerfaglige temaene tilbys. I tillegg bør utdanning for bærekraftig utvikling integreres på de ulike lærerutdanningene, så vel som i retningslinjene for lærerutdanningene.

Med vennlig hilsen

Christine Midtbø

Daglig leder i Hei Verden